

รายงานการเดินทางไปราชการ ณ สาธารณรัฐสิงคโปร์

๑. **ฝึกอบรมหลักสูตร** Pilot Training Programme on Conservation and Collections Management for ASEAN

๒. วัตถุประสงค์

เพื่อแสดงให้เห็นถึงแนวทางการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมและการบริหารจัดการภายใต้ข้อจำกัดต่าง ๆ อาทิ ข้อจำกัดในเชิงปฏิบัติการ เศรษฐกิจ และประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเพื่อสนับสนุนการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมผ่านการพัฒนาศักยภาพและการฝึกทักษะการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมผ่านการพัฒนาศักยภาพและการฝึกทักษะของบุคลากรในสาขางาน

๓. **กำหนดเวลา** ระยะเวลา ๕ วันตั้งแต่วันที่ ๘ - ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๖

๔. **สถานที่**
๑. ศูนย์อนุรักษ์มรดกสิงคโปร์ (Heritage Conservation Centre: HCC)
 ๒. หอจดหมายเหตุแห่งชาติสิงคโปร์ (National Archives of Singapore)
 ๓. พิพิธภัณฑ์ เปอรานากัน (Peranakan Museum)
 ๔. พิพิธภัณฑ์เส้นทางมรดกวัฒนธรรม เกลิ่ง เซราย (Geylang Serai Heritage Trail)

๕. **หน่วยงานผู้จัด** ศูนย์อนุรักษ์มรดกสิงคโปร์ (Heritage Conservation Centre : HCC)

๖. **หน่วยงานสนับสนุน** คณะกรรมการมรดกแห่งชาติสิงคโปร์ (National Heritage Board : NHB)
พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ออสเตรเลีย (National Museum of Australia : NMA)

๗. กิจกรรม

ภาคบรรยาย ณ ศูนย์อนุรักษ์มรดกสิงคโปร์ (Heritage Conservation Centre: HCC) ประกอบด้วยเนื้อหา ดังนี้

๑. การหยิบยกโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และ ข้อควรพิจารณาในการจัดเก็บ (Artefact Handling and Storage Consideration)
๒. ปัจจัยการเสื่อมสภาพ (Factors of Deterioration)
๓. การติดตามและควบคุมสภาพแวดล้อมของวัตถุพิพิธภัณฑ์ (Monitoring and Control of Collection Environment)
๔. การประเมินความเสี่ยงและจัดลำดับความสำคัญในการอนุรักษ์ (Risk Assessment and Prioritisation in Conservation)
๕. การประเมินสภาพ การอนุรักษ์ และการทำรายงานภาพถ่าย (Condition Assessment, Conservation and Photo Documentation)
๖. เทคนิคการตรวจสอบเบื้องต้น (Introduction to Examination Techniques)

๗. ข้อควรพิจารณาในการจัดแสดง และเทคนิคการติดตั้งวัตถุพิพิธภัณฑ์เพื่อการจัดแสดง (Display Considerations and Conservation Mounting)

๘. การดูแลรักษาวัตถุพิพิธภัณฑ์ที่มีความไวต่อการเปลี่ยนแปลง (Caring for Sensitive Collections)

๙. การจัดระบบของวัตถุพิพิธภัณฑ์และการจัดทำแค็ตตาล็อก (Collection systems and cataloguing)

๑๐. การจัดการภัยพิบัติสำหรับพิพิธภัณฑ์ (Disaster Management for Museum)

ภาคบรรยายต่อประชาชนทั่วไป ณ หอจดหมายเหตุแห่งชาติสิงคโปร์ (National Archives of Singapore) เนื้อหาเกี่ยวกับ การอนุรักษ์และการจัดการวัตถุพิพิธภัณฑ์ (Conservation and Collection Management)

การศึกษา เยี่ยมชมหน่วยงาน และสถานที่ต่างๆ ดังนี้

๑. หอจดหมายเหตุแห่งชาติสิงคโปร์ (National Archives of Singapore)

๒. พิพิธภัณฑ์ เปอรานากัน (Peranakan Museum)

๓. เส้นทางมรดกวัฒนธรรม เกลัง เซราย (Geylang Serai Heritage Trail)

๘. คณะผู้แทนไทย

๑. นางกัญณศมนต์ ภูธรธรรม ภัณฑารักษ์ชำนาญการพิเศษ

ผู้อำนวยการกลุ่มคลังพิพิธภัณฑ์และสารสนเทศ สำนักพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ

๒. นายสรินทร์ จรรย์นภา นักวิทยาศาสตร์ชำนาญการ

กลุ่มวิทยาศาสตร์เพื่อการอนุรักษ์ สำนักพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ

๙. สรุปสาระของกิจกรรม

การฝึกอบรม Pilot Training Programme on Conservation and Collections Management for ASEAN ณ สาธารณรัฐสิงคโปร์ มีผู้เข้าร่วมอบรมจากประเทศในกลุ่มอาเซียนทั้งหมด ๑๐ ประเทศ เป็นตัวแทนประเทศละ ๒ คน (สิงคโปร์ ๓ คน) มาจากหน่วยงานซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการดูแลรักษา จัดการ และอนุรักษ์โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ เนื้อหาของการอบรมมุ่งเน้นไปที่ ทฤษฎีองค์ความรู้ เทคนิควิธีและ รายละเอียดของการจัดการวัตถุพิพิธภัณฑ์ครอบคลุมทุกมิติที่เกี่ยวข้องตั้งแต่งานเบื้องต้นในการจัดแสดง นิทรรศการ จนถึงงานเบื้องหลังทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ ดูแลรักษาวัตถุพิพิธภัณฑ์ อาทิเช่น เทคนิคการถ่ายภาพและจัดทำระบบทะเบียนในรูปแบบดิจิทัล วิธีการจัดเก็บรักษาโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุภายในคลัง เทคนิคการตรวจสอบสภาพ ประเมินความเสี่ยง การหีบยกเคลื่อนย้าย การเลือกวัสดุที่ปลอดภัยเพื่อใช้ในการเก็บรักษาและจัดแสดง เทคนิคการติดตั้งวัตถุเพื่อการจัดแสดง อุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้ในการควบคุมสภาพแวดล้อม วิธีการควบคุมจัดการแมลง รวมถึงการจัดการภัยพิบัติ เป็นต้น โดยวิทยากรทั้งหมดเป็นนักอนุรักษ์ผู้มีความเชี่ยวชาญจากประเทศสิงคโปร์ และ ออสเตรเลีย

นอกจากการบรรยายภาควิชาการ ยังมีโอกาสได้เข้าชม คลังและส่วนอนุรักษ์ของศูนย์อนุรักษ์มรดก สิงคโปร์ (Heritage Conservation Centre: HCC) ซึ่งมีความทันสมัยทั้งด้านการออกแบบอาคารคลัง ห้องปฏิบัติการให้มีความเหมาะสม มีเครื่องมือทางวิทยาศาสตร์และอุปกรณ์จำเป็นต่างๆที่เกี่ยวข้อง จนถึงบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในการดูแลรักษาและอนุรักษ์โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ แต่ละประเภท ทั้งนี้ทางผู้จัดยังชี้ให้เห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจริงทั้งภายในคลังจนถึงการจัดแสดง เช่น ปัญหาแมลงและเชื้อรา และได้ อธิบายขั้นตอนการแก้ไขจัดการปัญหาอย่างละเอียด นอกจากนี้ยังได้ศึกษาเทคนิคการจัดแสดง วิธีการติดตั้งจริงของวัตถุพิพิธภัณฑน์ ณ พิพิธภัณฑน์ เปอรานากัน (Peranakan Museum) ซึ่งจัดแสดงวัตถุประเภท เครื่องประดับ เพอร์นิเจอร์ และสิ่งทอของชาวเปอรานากัน รวมถึงเข้าเยี่ยมชมส่วนปฏิบัติการอนุรักษ์ของ หอจดหมายเหตุแห่งชาติ สิงคโปร์

ทั้งนี้ส่วนสำคัญในการอบรม คือการได้เรียนรู้ แลกเปลี่ยน ประสบการณ์ ตลอดจนปัญหาในการอนุรักษ์ และจัดการโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ จากผู้เข้าร่วมการอบรมจากประเทศในกลุ่มอาเซียน ซึ่งจะช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดี ก่อเกิดเครือข่ายการทำงานด้านนี้ได้ในอนาคต

๑๐. ข้อเสนอแนะจากการจัดกิจกรรม

การฝึกอบรม Pilot Training Programme on Conservation and Collections Management for ASEAN ในครั้งนี้ มีประโยชน์อย่างมากต่อผู้ปฏิบัติงานซึ่งมีหน้าที่โดยตรงเกี่ยวข้องกับ การอนุรักษ์ ดูแลรักษา จนถึงการจัดแสดงโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ให้มีความถูกต้อง เหมาะสม และปลอดภัย ตามหลักสากล ในวิชาการอนุรักษ์ จึงควรมีการจัดส่งบุคลากรที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องเข้ารับการฝึกอบรมอยู่เสมอเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และเพิ่มพูนประสบการณ์ ทั้งควรมีการเพิ่มระยะเวลาในการอบรมให้มากขึ้นเพื่อให้มีเวลาในภาคปฏิบัติ สำหรับฝึกฝนทักษะ เรียนรู้และแก้ไขปัญหาจริง เพื่อสามารถนำกลับมาปรับใช้จริงในหน่วยงานได้

Dr. Ian D Macleod AM บรรยายเรื่องเทคนิคเบื้องต้นในการตรวจสอบสภาพ

บรรยากาศภายในห้องอบรม ของ ศูนย์อนุรักษ์มรดกสิงคโปร์
(Heritage Conservation Centre: HCC)

ตัวอย่างเครื่องมือ ประกอบการบรรยายเรื่อง การควบคุมสภาพแวดล้อม

ตัวอย่างการควบคุมสภาพแวดล้อมแบบ Micro Climate ภายในกรอบภาพจิตรกรรม

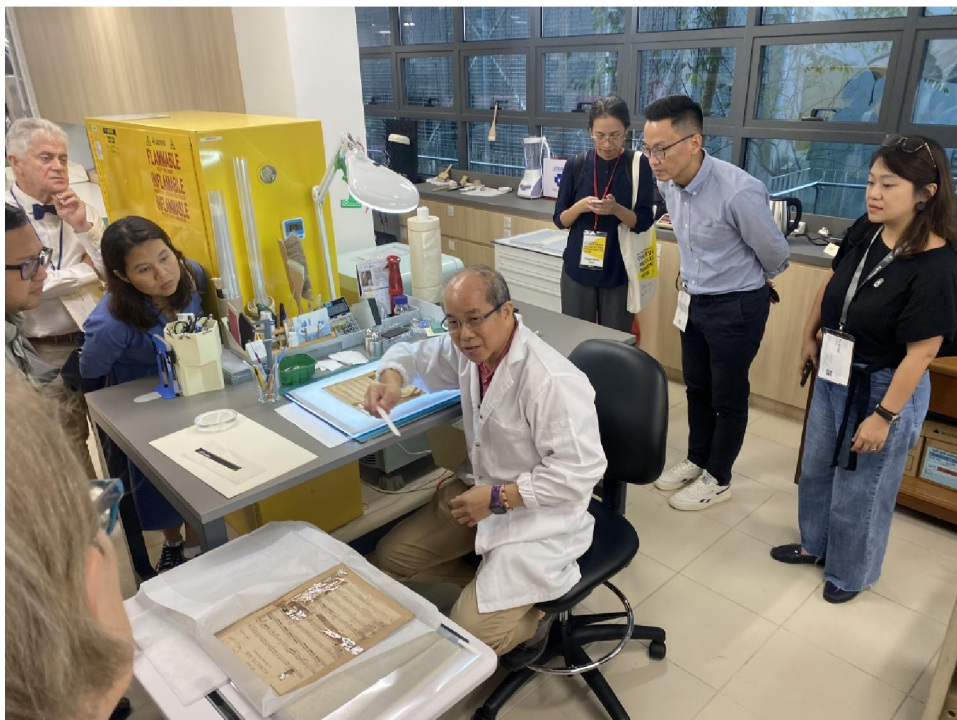
ห้องปฏิบัติการวิเคราะห์ วิจัย วิทยาศาสตร์เพื่อการอนุรักษ์ ของ ศูนย์อนุรักษ์มรดกสิงคโปร์
ประกอบด้วยทีมนักวิทยาศาสตร์ ๓ คน ที่ทำงานสนับสนุนทีมนักอนุรักษ์กว่า ๗๐ คน

การอบกำจัดแมลงด้วยก๊าซ Nitrogen สำหรับวัตถุขนาดใหญ่ ของ ศูนย์อนุรักษ์มรดกสิงคโปร์

ส่วนงานอนุรักษ์ของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ สิงคโปร์

สาธิตการอนุรักษ์เอกสารโบราณ ของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ สิงคโปร์

การบรรยายเรื่องเทคนิคการตัดตัดและจัดแสดง ณ ณ พิพิธภัณฑ์ เปอรานากัน
(Peranakan Museum)

Workshop การตรวจสอบสภาพของวัตถุจัดแสดง

เยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์เส้นทางมรดกวัฒนธรรม เกลัง เซราย (Geylang Serai Heritage Trail)